

BASÍLICA DE SANTA MARIA DEL MAR EL LLIBRE VERMELL DE MONTSERRAT EL SO ORIGINAL. JORDI SAVALL

EL LLIBRE VERMELL DE MONTSERRAT

O VIRGO SPLENDENS

Antiphona dulcis armonia dulcissime Virginis Marie de
Montserrato
Caça de duobus vel tribus

O Virgo splendens hic in monte celso,
miraculis serrato, fulgentibus ubique,
quem fideles conscendunt universi.
Eia, pietatis oculo placato,
cerne ligatos fune peccatorum,
ne infernorum ictibus graventur,
sed cum beatis prece vocentur.

STELLA SPLENDENS

Sequitur alia cantilena omni dulcedine plena eiusdem
Domine nostre, ad trepidium rotundum

Tornada:

*Stella splendens in monte
ut solis radium
miraculis serrato,
exaudi populum.*

Cobles:

Concurrunt universi
gaudentes populi,
divites et egeni,
grandes et parvuli,
ipsum ingrediuntur
ut cernunt oculi,
et inde revertuntur
gratiis repleti.
R./ *Stella splendens in monte...*

Principes et magnates
extirpe regia,
saeculi potestates
optenta venia,
peccaminum proclamant
tundentes pectora,
poplite flexo clamant
hic: Ave Maria.
R./ *Stella splendens in monte...*

Prelati et barones,
comites incliti,
religiosi omnes
atque presbiteri,

O VERGE RESPLENDENT

Antífona de dolça harmonia dedicada a la dolcíssima Verge de
Montserrat
Cànon a dues o tres veus

O Verge: des de l'alta muntanya de Montserrat,
on pugen els fidels de tot arreu,
Vós resplendiu amb miracles esclatants a tot el món;
esguardeu amb mirada compassiva,
els qui viuen presos pel lligam dels pecats:
que les penes de l'infern no pesin damunt d'ells,
sinó que, per la vostra intercessió,
siguin cridats amb els sants.

ESTRELLA RESPLENDENT

Segueix l'altra cantilena plena de tota suavitat del mateix
nostre Senyor, cap a ball rodó

Tornada:

*Estrella resplendent que,
com un raig de sol, lluiu
amb miracles, a Montserrat:
escolteu el poble.*

Cobles:

Aquí concorren
alegres tots els pobles
rics i pobres,
grans i petits;
hi entren,
com tothom ho pot veure,
i d'aquí se'n tornen
plens de gràcia.
R./ *Estrella resplendent...*

Prínceps i magnats
d'estirp reial,
poderosos del món,
colpejant-se el pit
proclamen que han obtingut
el perdó dels pecats;
agenollats diuen aquí:
Ave Maria.
R./ *Estrella resplendent...*

Prelats i barons,
comtes il·lustres
tota classe de religiosos
i també els preveres,

milites, mercatores,
cives, marinari,
burgenses, piscatores,
praemiantur ibi.
R./ Stella splendens in monte...

Rustici, aratores,
nec non notarii,
advocati, scultores,
cuncti ligni fabri,
sartores et sutores,
nec non lanifici,
artifices et omnes
gratulantur ibi.
R./ Stella splendens in monte...

Reginae, comitissae,
illustres dominae,
potentes et ancillae,
iuvenes, parvuli,
virgines et antiquae,
pariter viduae,
conscendunt et hunc montem,
et religiosae.
R./ Stella splendens in monte...

Coetus hij aggregantur,
hic ut exhibeant
vota, regraciantur,
ut ipsa et reddant,
aulam istam ditantes,
hoc cuncti videant,
iocalibus ornantes,
soluti redeant.
R./ Stella splendens in monte...

Cuncti ergo precantes
sexus utriusque,
mentes nostras mundantes
oremus devote:
Virginem gloriosam,
matrem clementiae,
in coelis gratiosam
senciamus vere.
R./ Stella splendens in monte...

LAUDEMUS VIRGINEM

Caça de duobus vel tribus

Laudemus Virginem, Mater est:
Et eius filius Ihesus est.
Plangemus scelera acriter:
Sperantes in Ihesum jugiter.

LOS SET GOTXS

Ballada dels sets goyts de Nostra Dona en vulgar
cathallan, a ball redon

Endreça:
Los set gotxs recomptarem
et devotament xantant,
humilment saludarem
la dolça Verge Maria.

soldats i marxants,
gent de mar
i de ciutat, i pescadors
aquí són agraciats.
R./ Estrella resplendent...

Pagesos, llauradors
i també notaris,
advocats, escultors
i tots els fusters,
sastres, sabaters
i també llaners,
i tota mena d'artesans
aquí són complimentats.
R./ Estrella resplendent...

Reines, comtesses
dames il·lustres
senyores i serventes,
joves i nenes
donzelles i ancianes,
també les viudes
i les religioses
pugen aquesta muntanya.
R./ Estrella resplendent...

Aquestes colles es troben aquí
per oferir les promences,
i són omplertes de gràcies
per a poder-les complir,
i que tothom vegi com,
enriquant aquesta cambra
i ornant-la amb joiells,
retornen alliberats.
R./ Estrella resplendent...

Per tant, mentre tots,
homes i dones, supliquem,
rentant les nostres consciències,
preguem devotament:
que puguem sentir prop nostre
la Verge gloriosa
Mare de clemència
graciosa en el cel.
R./ Estrella resplendent...

LLOEM LA VERGE

Cànon a dues o tres veus

Lloem la Verge: ella és Mare:
i el seu fill és Jesús.
Lamentem profundament els nostres pecats:
confiant en Jesús eternament.

ELS SET GOIGS

Ballada dels set goigs de Nostra Senyora en català vulgar,
a ball rodó

Endreça:
Els set goigs recomptarem
i devotament cantant,
humilment saludarem
la dolça Verge Maria.

Refrany:

*Ave Maria, gracia plena,
dominus tecum, virgo serena.*

Cobles:

I. Verge fos anans del part,
pura, e sens falliment,
en lo part, e' pres lo part,
sens negun corrupiment.
Lo Fill de Déus, Verge pia,
de vos nasque verament.
R./ Ave Maria, gracia plena...

II. Verge, tres reys d'Orient
cavalcan amb gran corage,
ab l'estella precedent
vengren al vostr' ebitage,
offerint vos de gradatge
aur et mirre et encenç.
R./ Ave Maria, gracia plena...

III. Verge, [e]stant dolorosa
per la mort del Fill molt car,
romangues tota joyosa,
can lo vis resuscitar.
A vos, Mare piadosa,
primer se volch demostrar.
R./ Ave Maria, gracia plena...

IV. Verge, lo quint alegrage
que'n agues del Fill molt car,
estant al Munt d'Olivetge
al cell l'on vehes puyar,
on aurem tots alegratge,
si per nos vos plau pregar.
R./ Ave Maria, gracia plena...

V. Verge, quan foren complits
los dies de Pentacosta,
ab vos eren aunits
los apostols, et decosta,
sobre tots sens nuylla costa,
devallà l'Esperit Sant.
R./ Ave Maria, gracia plena...

VI. Verge, 'l darrer alegratge
que'n agues en aquest mon,
vostre Fill ab gran coratge
vos muntà al cel pregon,
on sots tots temps coronada
regina perpetual.
R./ Ave Maria, gracia plena...

VII. Tots, donques, nos esforcem
en aquesta present vida,
que peccats foragitem
de nostr' anima mesquina.
E vos, dolçe Verge pia,
vuyllats nos ho empetrar.
R./ Ave Maria, gracia plena...

Refrany:

*Ave Maria, plena de gràcia,
el senyor sigui amb vós, verge serena.*

Cobles:

I. Verge sortíreu del part,
pura i sense falliment,
en el part i després del part,
sense cap corrupiment.
El Fill de Déu, Verge pia,
de vós nasqué verament.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

II. Verge, tres reis d'Orient
cavalquen amb gran coratge,
amb l'estella precedent
vingueren al vostre habitatge,
oferint-vos en present
or i mirra i encens.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

III. Verge, estant dolorosa
per la mort del Fill molt car,
romanguéreu tota joiosa,
quan el veiéreu ressuscitar.
A vós, Mare piadosa,
primer es vol demostrar.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

IV. Verge, el cinquè alegratge
que tinguéreu del Fill molt car,
estant al Mont de les Oliveres
al cel el veiéreu pujar,
on sentim tots alegratge,
si per nós us plau pregar.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

V. Verge, quan foren complits
els dies de Pentecosta,
amb vós eren reunits
els apòstols i pròxims,
sobre tots sense cap cost,
davallà l'Esperit Sant.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

VI. Verge, el darrer alegratge
que tinguéreu en aquest món,
vostre Fill amb gran coratge
us muntà al cel pregon,
on sou per tots els temps coronada
reina perpetual.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

VII. Tots, doncs, ens esforcem
en aquesta present vida,
els pecats foragitem
de nostra ànima mesquina.
I vós, dolça Verge pia,
permeteu-nos-ho impetrar.
R./ Ave Maria, plena de gràcia...

SPLENDENS CEPTIGERA

Caça de duobus vel tribus

Splendens ceptigera,
nostri sis advocata,
virgo puerpera.

Tudentes pectora,
crimina confitentes,
simus altissimo.

POLORUM REGINA

A ball redon

Tornada:

*Polorum regina, ominum nostra,
stella matutina, dele scelera.*

Cobles:

Ante partum virgo, Deo gravida.
Semper permansisti inviolata.
R./ *Stella matutina, dele scelera.*

Et in partu Virgo, Deo fecunda.
Semper permansisti inviolata.
R./ *Stella matutina, dele scelera.*

Et post partum Virgo, mater enixa.
Semper permanisti inviolata.
R./ *Stella matutina, dele scelera.*

CUNCTI SIMUS CONCANENTES

A ball redon

Tornada:

Cuncti simus concanentes: Ave Maria.

Cobles:

Virgo sola existente en affuit angelus;
Gabriel est appellatus atque missus celitus.
clara facieque dixit: Ave Maria.
R./ *Cuncti simus concanentes: Ave Maria.*

Clara facieque dixit, audite karissimi,
en concipies, Maria: Ave Maria.
R./ *Cuncti simus concanentes: Ave Maria.*

En concipies, Maria, audite karissimi,
pariesque filium: Ave Maria.
R./ *Cuncti simus concanentes: Ave Maria.*

Pariesque filium, audite karissimi,
vocabis eum Ihesu Christum: Ave Maria.
R./ *Cuncti simus concanentes: Ave Maria.*

MARIAM, MATREM VIRGINEM

Virelai

Tornada:

*Mariam, matrem Virginem attolite,
Ihesum Christum extollite concorditer.*

REINA ESPLIDENT

Cànon a dues o tres veus

Reina esplident,
sigueu advocada nostra
vós que sou Verge i Mare.

Plorem amb llàgrimes de sang,
confessem les nostres culpes,
al Totpoderós.

REINA DE TOT L'UNIVERS

A ball rodó

Tornada:

*Reina nostra de tot l'Univers
estrella del matí, esborreu els crims.*

Cobles:

Abans del part éreu verge encinta per obra de Déu.
Sempre restàreu inviolada.
R./ *Reina nostra de tot l'Univers...*

I en el part éreu verge fecunda per obra de Déu.
Sempre restàreu inviolada.
R./ *Reina nostra de tot l'Univers...*

I després del part sou verge, mare gloriosa.
Sempre restàreu inviolada.
R./ *Reina nostra de tot l'Univers...*

CANTEM TOTS ALHORA

A ball rodó

Tornada:

Cantem tots alhora: Ave Maria

Cobles:

Mentre la Verge es trobava sola es presentà l'àngel;
Gabriel és el seu nom, i és enviat des del cel,
i li diu amb rostre radiant: Ave Maria.
R./ *Cantem tots alhora: Ave Maria*

I li diu amb rostre radiant, escolteu-ho estimats,
mira, Maria, concebràs: Ave Maria.
R./ *Cantem tots alhora: Ave Maria*

Mira Maria, concebràs, escolteu-ho estimats,
i tindràs un fill, Ave Maria.
R./ *Cantem tots alhora: Ave Maria*

I tindràs un fill, escolteu-ho estimats,
i l'anomenaràs Jesús, Ave Maria
R./ *Cantem tots alhora: Ave Maria*

MARIA, MARE I VERGE

Virelai

Tornada:

*Exalceu Maria, Mare i Verge;
amb ella, enaltiu Jesús, el Crist.*

Cobles:

Maria, seculi asilum, defende nos.
Ihesu, tutum refugium, exaudinos.
Iam estis nos totaliter diffugium,
totum mundi confugium realiter.
R./ Mariam, matrem Virginem attolite...

Ihesu, suprema bonitas verissima,
Maria, dulcis pietas gratissima.
Amplissima conformiter sit caritas
ad nos, quos pellit vanitas enormiter.
R./ Mariam, matrem Virginem attolite...

Maria, Virgo humilis, te colimus,
Ihesu, desiderabilis, te querimus,
et volumus mentaliter in superis
frui cum sanctis angelis perhepniter.
R./ Mariam, matrem Virginem attolite...

Ihesu, pro peccatoribus qui passus es,
Maria, sta pro omnibus, que mater es.
Nam omnes nos labiliter subsistimus,
iuvare unde petimus flebiliter.
R./ Mariam, matrem Virginem attolite...

Maria, facta seculis salvatio,
Ihesu, dapnati hominis, redemptio.
Pugnare quem viriliter pro famulis,
percussis duris iaculis atrociter.
R./ Mariam, matrem Virginem attolite...

IMPERAYRITZ DE LA CIUTAT JOYOSA

Virelai a dues veus

1ª veu:

Imperayritz de la ciutat joyosa,
de paradís, ab tot gaug eternal,
neta de crims, de virtutz habundosa,
Mayres de Dieu per obra divinal.
Verges plasen ab fas angelical,
així com sotz a Dieu molt graciosa,
Placaus estar als fizels piadosa,
Preyan per lor al Rey celestial.

Rosa flagrant de vera benenança,
fons de merce jamays no defallen,
palays d'onor on se fech l'aliança
de Dieu e d'om per nostre salvamen.
E fo ver Dieus e-s honi perfectamen,
ses defallir en alguna substança,
e segons hom morí senes dubtança,
e com ver Dieus levech del monimen.

Flor de les flors, dolça, clement et pia,
l'àngel de Dieu vesem tot corroçat,
e par que Dieus l'a mandat que ns alcia
d'on ell es prest ab l'estoch affilat.
Donchs, plaç'a vos que l sia comandat
qu'estoyg l'estoch e que remes nos sia,
tot fallimen tro en lo presen dia,
e ns done gaug e patz e sanitat.

Cobles:

Maria, emparança del món, defenseu-nos:
Jesús, refugi segur, escolteu-nos:
Vosaltres sou la nostra total seguretat,
sou realment la protecció de tot el món.
R./ Exalceu Maria, Mare i Verge...

Jesús, autèntica i summa bonesa:
Maria, agradable i dolça bondat:
Feu-nos sentir el vostre amor
puix ens empeny enormement la vanitat.
R./ Exalceu Maria, Mare i Verge...

Maria, Verge humil, us venerem;
Jesús, bé desitjat, us cerquem:
De pensament volem fruir ja del cel
per sempre, amb els sants àngels.
R./ Exalceu Maria, Mare i Verge...

Jesús, vós que sofríreu passió pels pecadors;
Maria, vós que sou Mare, ateneu-nos:
Vivim en el perill,
us demanem amb llàgrimes
que ens ajudeu.
R./ Exalceu Maria, Mare i Verge...

Maria, salvació de l'univers:
Jesús, redempció de l'home damnat:
colpits atroçment per les fletxes
més dures.
R./ Exalceu Maria, Mare i Verge...

EMPERADRIU DE LA CIUTAT JOIOSA

Virelai a dues veus

1ª veu:

Emperadriu de la ciutat joiosa,
del paradís, amb tot goig eternal,
neta de crims, de virtuts abundosa,
Mare de Déu per obra divinal.
Verge plaent amb faç angelical,
així com sou a Déu molt graciosa,
us plau ser als fidels piadosa,
pregant per ells al Rei celestial.

Rosa fragant de vera bondat,
font de mercè que mai no defallí,
palau d'honor on es féu l'aliança
de Déu i home per nostre salvamen.
I el ver Déu és home perfectament,
sense defallir en alguna substància,
i segons hom morí sense dubtança,
i com ver Déu es llevà del sepulcre.

Flor de les flors, dolça, clement i pia,
l'àngel de Déu veiem tot arrufat,
sembla que Déu li ha manat que ens alci
d'on ell és prest amb l'estoc affilat.
Doncs plagui que li sigui manat
que enfundi l'estoc i que remès ens sigui
tot falliment fins el present dia,
i ens doni goig i pau i salut.

Mare de Dieu, cap de virginitat:
si no lausam la vostra senyoria
o no.us servim tan be co.us tanyeria,
de pauch se.n mou e no de volentat.

2ª veu:

Verges ses par, misericordiosa:
de vos se tany que.ns defenatz de mal,
e no siatz devas nos endenyosa
pels fallimens que fem en general.
Mas que.ns cubratz ab lo manto real,
de pietat pus que.n etz cupiosa,
car totz em faytz d'avol pasta fangosa,
Per que'l fallir es de carn humanal.

Vexell de patz, corona d'esperança,
port de salut be segur de tot ven:
Vos merexets de tenir la balança
on es pesat be dreituramen.
E pesa mays vostre Fill excellen,
mort en la crotz per nostra deliurança,
que.ls peccats d'om en fayt ne.n cobegança
al be fizel confes e peniden.

Estel de mar qui los perillans guia
E.ls fay venir a bona salvetat:
si Iesuchrist obesir no volia
ço que per vos li serà supplicat,
mostratz-li .ls pitz d'on l'avetz alletat,
et totz los santz, ab la gran jerarchia
de paradís, qui.us faran companyia,
tot quan volretz vos ben autreyat.

Ihesus veray, un Dieu en trinitat:
Vos avetz dit que la mort no.us plasia
Del peccador, mas convertit viuria;
Donques mercé, mercé, per karitat.

AD MORTEM FESTINAMUS

Dansa de la mort

Tornada:

*Ad mortem festinamus,
peccare desistamus.*

Cobles:

Scribere proposui
de contemptu mundano,
ut degentes seculi
non mulcentur in vano.
Iam est hora surgere
a sompno mortis pravo.
R./ Ad mortem festinamus...

Vita brevis breviter
in brevi finietur,
mors venit velociter
quae neminem veretur,
omnia mors perimit
et nulli miseretur.
R./ Ad mortem festinamus...

Mare de Déu, símbol de virginitat:
si no lloem la vostra senyoria
o no us servim tan bé com us pertocaria,
poc tindrem sinó dissort, però no voluntat.

2a veu:

Verge sense par, misericordiosa:
de vós s'atenyi que ens defensi del mal,
i no sigueu devers nós desdenyosa
pels falliments que fem en general.
Ans cobriu-nos amb el mantell reial,
de pietat de què sou tan copiosa,
car tots som fets de vil pasta fangosa,
perquè fallir és de carn humanal.

Vaixell de pau, corona d'esperança,
port de salut ben segur de tot vent:
vós mereixeu de tenir la balança
on és pesat ben dretament.
I pesa més vostre Fill excellent,
mort a la creu per nostra deslliurança,
que els nostres pecats i la cobejança
al bé del fidel confés i penitent.

Estel de mar qui als perills guia
i ens fa venir a bon aixopluc:
si Jesucrist obeir no volia
ço que per vós li serà suplicat,
mostreu-li els pits d'on l'heu alletat,
i tots els santz, amb la gran jerarquia
del paradís, qui us faran companyia,
tot quan vulgueu vós i ben més enllà.

Jesús veureu, un Déu en trinitat:
vós heu dit que la mort no us plaïa
del pecador, ans convertit viuria;
doncs mercé, mercè, per caritat.

ENS APRESSEM CAP A LA MORT

Dansa de la mort

Tornada:

*Ens apressem cap a la mort
no pequem més.*

Cobles:

Em propono d'escriure
sobre el menyspreu del món,
per tal que els qui viuen a la terra
no siguin afeixugats per la vanitat.
És hora d'aixecar-nos
del son maligne de la mort.
R./ Ens apressem cap a la mort...
La vida és curta:
ben aviat acabarà
i breument la mort corre veloç
i no s'apoca davant ningú.
La mort tot ho destrueix
i no compadeix ningú.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Ni conversus fueris
et sicut puer factus
et vitam mutaveris
in meliores actus,
intrare non poteris
regnum Dei beatus.
R./ Ad mortem festinamus...

Tuba cum sonuerit,
dies erit extrema,
et iudex advenerit,
vocabit sempiterna
electos in patria,
prescitos ad inferna.
R./ Ad mortem festinamus...

Quam felices fuerint,
qui cum Christo regnabunt.
Facie ad faciem
sic eum spectabunt,
Sanctus, sanctus Dominus
Sabaoth conclamabunt.
R./ Ad mortem festinamus...

Et quam tristes fuerint,
qui eterne peribunt,
pene non deficient,
non propter has obibunt.
Heu, heu, heu, miseri,
numquam inde exibunt.
R./ Ad mortem festinamus...

Cuncti reges seculi
et in mundo magnates
advertant et clerici
omnesque potestates,
fiant velut parvuli,
dimittant vanitates.
R./ Ad mortem festinamus...

Heu, fratres karissimi,
si digne contemplemus
passionem Domini
amare et si flemus,
ut pupillam occuli
servabit, ne peccemus.
R./ Ad mortem festinamus...

Alma Virgo Virginum,
in celis coronata,
apud tuum filium
sis nobis advocata
et post hoc exilium
occurrans mediata.
R./ Ad mortem festinamus...

Vila cadaver eris:
Cur non peccare vereris?
Cur intumescere quaeris?
Ut quid peccuniam quaeris?
Quid vestes pomposas geris?
Ut quid honores quaeris?
Cur non paenitens confiteris?
Contra proximum non laeteris?
R./ Ad mortem festinamus...

Si no et converteixes
i et fas com un nen
i no canvies de vida
obrant millor,
no podràs entrar feliç
al Regne de Déu.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Quan soni la trompeta
serà el darrer dia:
i quan vingui el Jutge,
cridarà els escollits
a la Pàtria Eterna,
els damnats, a l'infern.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Que en seran de feliços
els qui regnaran amb Crist.
Així el contemplaran cara a cara;
aclamaran;
Sant, Sant,
Senyor de l'Univers.
R./ Ens apressem cap a la mort...

I que n'estaran de tristos
els qui es perdran per sempre.
Les penes no tindran fi
ni els consumiran.
Ai, ai, ai, miserables!
No n'han de sortir mai.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Que tinguin present tots els reis
de la terra i grans del món,
i els clergues
i tots els poderosos;
que s'han de fer com els petits
i deixar les vanitats.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Ai, germans caríssims,
si contemplem dignament
la Passió del Senyor,
i si plorem amargament,
Ell ens guardarà com la nineta
de l'ull perquè no pequem.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Santa Verge de les verges,
coronada en el cel,
sigueu per a nosaltres advocada
davant del vostre fill
i mitjancera acollidora
després d'aquest exili.
R./ Ens apressem cap a la mort...

Vil cadàver seràs.
Per què no et guardaves del pecat?
Per què et vols enfurismar?
Per qui procures diners?
Per què vols vestir robes sumptuoses?
Quins honors reclames?
Per què no confesses penediment?
Per què no ets complaent amb el pròxim?
R./ Ens apressem cap a la mort...